

Leonid Popescu, Mănăstirile Căpriană, Curchi și Catedrala Mitropolitană „Nașterea Domnului” din Chișinău, triptic, ulei, pânză.

BIBLIOGRAFIE

1. Atelier, Leonid Popescu, expoziție „Drum printre ziduri”, Centrul Expozițional „C. Brâncuși”. Chișinău, 2016. <https://www.youtube.com/watch?v=L0JfgK6XfHI> (vizitat 11.04.2020).
2. BULAT, V. Clopotnița lui Petru Jireghea. În: *Contrafort*, nr. 1-2 (245-246), ianuarie-februarie 2016. <http://www.contrafort.md/numere/clopotni-lui-petru-jireghea> (vizitat 09.04.2020).
3. Calendar 2015. Gheorghe Munteanu. Chișinău, 2015. <https://www.youtube.com/watch?v=jsvTLAdwK6I> (vizitat 11.04.2020).
4. CHEVALIER, J.; GHEERBRANT, A. *Dicționar de simboluri*. Vol. 1, A-D. București: Artemis, 1995.
5. CIOCANU, S. *Orașul Chișinău: Începuturi, dezvoltare urbană, biserici (secolele XV-XIX)*. Ch.: Cartdidact, 2017.
6. GRATI, A. Ceremonii regale la Catedrală. *Dialogica. Revistă de studii culturale și literatură*. 2020, nr. 4, pp. 98-114.
7. ЧАСТИНА, А. *Архитектура Бессарабии: (первая половина XIX в.)*. Ch.: Типogr. «Garomont Studio», 2018.

MOTIVUL GUTUII ÎN CREAȚIA ARTIȘTILOR PLASTICI DIN REPUBLICA MOLDOVA

*Ciobanu Iraida, dr., lector univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU: 75.049.6(478)

Abstract

In the present article, the author analyses the static nature with quince, a traditional subject for visual artists of national art. In the Republic of Moldova, this covered topic evolves simultaneously with the periods of development of the styles and the manners of working in the oil painting genre. Each author performs differently through chromatics, style, his own compositional approach.

Key-words: artistic technique, still life, colour range, chiaroscuro, dominant colour.

Gutuiul, fiind un pom specific culturii noastre din toate timpurile, gospodarii și-l plantau în grădinile sale. Fructul era păstrat iarna pe geamuri, pentru aroma sa deosebită și culoarea care emană căldură și lumină. Printr-un imens de energie, motivul gutuii este abordat de artiștii plastici prin diverse tehnici și genuri ale artelor plastice. Pe parcursul anilor, în cadrul picturii de șevalet

se produc cele mai intense polemici conceptuale, dezbateri și transformări, începând cu Mihai Greco, Valentina Rusu-Ciobanu, Eleonora Romanescu, Elena Bontea, Vasile Cojocar, Andrei Sârbu și influența creației acestora asupra generațiilor posterioare.

Printre numeroasele sale naturi statice din anii 50 ai secolului trecut, Mihai Greco, unul dintre cei mai remarcabili pictori moldoveni, utilizează o gamă aproape monocromă, înviorată de lumini și umbre, ce redau clarobscurul pe fondul întunecat. În această perioadă artistul pictează lucrarea *Gutuie* (1957, colecția familiei artistului), *Natură statică cu gutuie* (1958, MNAM), pictură ce denotă influența școlii hazonoviste. *Natura statică cu gutui* (1967, MNAM) pictată în altă perioadă a creației sale, este tratată într-o gamă deschisă, plină de transparentă și culori pastelate ale gutuilor, care se evidențiază mai intens doar prin umbrele căzătoare pictate în griuri deschise.

În aceeași perioadă de timp, Valentina Rusu-Ciobanu urmează tradițiile realiste cu tentă națională. „Motivul și pătrunderea în specificul local le dau o aromă pur moldovenească. Astfel, *Natura moartă* (MNAM), cu un burlui, struguri, ciocălăi și gutuie galbene, prezintă un motiv tipic prin exelență. Deși supusă legilor clasice realiste, rezolvarea lucrării capătă accente, datorită structurii ei ritmice compoziționale și armonizării de culoare” [3, p. 3]. În anii 1968–1969 artista pictează în temperă pe carton *Compoziție cu ramură de gutui*. Într-o manieră inspirată de *fotorealism*, autoarea reprezintă, pe fundalul unui portret de fetiță, o ceașcă cu farfurie, trei peștișori roșii în dreapta-sus, un ornament din romburi, o creangă cu trei gutui cu frunze, expresiv pictate, care formează centrul compozițional al lucrării.

Prospețimea viziunii și varietatea modalităților de tratare, caracteristice operei Elenei Bontea se observă și în lucrarea *Natură statică cu gutuie*, realizată în anul 1969 într-o cheie poetică, dar tratată printr-o viziune realistă. În primul plan al unei glastre cu flori, pictorița a reprezentat patru gutui bine conturate pe un fundal gri, prezentate printr-un limbaj propriu, simplu și convingător.

Un colorit de excepție, cu o expresie maximă de lumină, are *Natura statică cu gutui* (1971, MNAM) a Anei Baranovici. Lucrarea cucerește prin simplitate și rafinament.

Eleonora Romanecu, în numeroasele sale naturi statice cu flori, pictate de-a lungul câtorva decenii, deseori pictează și gutui: *Nuanțe de galben*, *Natură statică cu dovleac*, *Crizanteme* ș.a. Naturile statice ale artistei se caracterizează prin rafinamentul cromatic, prin recuzite ce ocupă un loc precis în spațiu. Gutuia ocupă locul său de onoare în creația artistei.

Gutui din Dubăsarii Vechi (1978) este titlul acuarelei graficianului Ion Sfeclă. Gutuile, unele coapte, altele mai verzi, plasate accidental pe tot fundalul întunecat al foii, formează un joc de nuanțări al culorilor, prin umbre și lumini, prezentând virtuozitatea maiestriei autorului de a fuziona culorile. Compoziția este susținută într-un mod deosebit prin frumusețea materială a acuarelei și tonalitățile de griuri ale fundalului.

Mărirea dimensiunii obiectelor dincolo de limitele așteptărilor sunt câteva din descoperirile lui Andrei Sârbu, discipolul lui Mihai Greco, care utilizează gutuiul pe larg în operele sale: *Fructe*, *Gutui* (anii 1980–1990). În tablourile din seria *Fructe* (1995), compoziția este plasată pe registru orizontal, alcătuiind un ritm alternativ – două gutui, două pere. Compoziția frontală are o cromatică caldă, în tonalități deschise, numai verdele frunzelor se evidențiază în centrul compozițional. Formatul de dimensiuni mici, hiperbolizarea fructelor dau tabloului o senzație de sărbătoare. Andrei Sârbu are o arhitectonică specifică, inconfundabilă. Luminozitatea pe care o emană gustul dulce-amăru al gutuilor și melancolia autumnală se resimte în seria *Gutui*, (1993), *Fructe în câmp*, (1996), *Gutuie pentru Sebastian* (1997), *Fructe* (1998) ș.a. „Artist plastic de

factură intelectuală, colorist extrem de rafinat, Andrei Sârbu este acea personalitate din peisajul cultural basarabean care garantează trăinicia podului tras între arta măestrilor mai vârstnici ai generației interbelice și experiențele artiștilor contemporani, formați deja în anii „restructurării gorbacioviste” [2, p. 147].

Andrei Sârbu, *Fructe și floarea soarelui*, 1999.

Eleonora Romanescu, *Natură statică cu dovleac*, 2006.

Vasile Cojocaru, grafician de profil, în perioada tardivă a creației sale, își îndreaptă efortul creator spre tehnica picturii în ulei, gen în care artistul atinge măiestrie, cultivând o pictură de factură postimpresionistă. Pasionat de gutui și floarea-soarelui, *Natură statică, Plural 1* (1998), *Natură statică cu floarea-soarelui* (2010), autorul le tratează cu o prelucrare minuțioasă a detaliilor. Artistul posedă o tehnică deosebită, pastuoasă, elaborată prin suprapunere, uneori prin zgârâiere, ce denotă un înalt profesionalism.

Natură statică. Plural 1 reprezintă trei gutui mari, bine prelucrate, în prim plan, și o vază cu flori de un colorit de o finețe deosebită. *Natură statică cu floarea soarelui*, pe lângă multitudinea de obiecte, are, în primul plan, două gutui, care deschid coloritul tabloului prin prezența sa. Vasile Cojocaru vădește o deosebită adorație pentru roadele pământului, iar prin motivele tratate de autor și tehnicile utilizate se observă rădăcinile adânci în pământul, pe care îl poetizează. „Timpul din tablourile artistului și-a oprit scurgerea, devenind o componentă atemporală, datorită măiestriei profesionale, manierei stilistice proprii, ca ceva prestabilit, asupra căroră vremea nu poate avea recurs”, menționează cercetătorul Tudor Stavilă [1, p. 9].

Naturile statice ale Ludmillei Țonceva se caracterizează prin complexitatea căutărilor profesionale exprimate prin permanentele exersări și experimentări. *Coș cu gutui* (1993), o lucrare realizată în perioada timpurie a creației sale, se deosebește prin cromatică mai sobră. Coșul plin cu fructe, câteva gutui risipite lângă coș fac optic și cromatic legătura între registrele compoziției. Tonalitățile de ocru-deschis spre oliv și siena naturală sunt pictate printr-o tehnică picturală energetică și un mod deosebit de așezare a pastei. *Ruje* (1999), *Natură statică cu mălin* (2000), *Natură moartă cu creangă de mălin* (2005), *Natură moartă cu masă roșie* (2006), *Natură statică cu gutui* (2012) sunt lucrările artistei în care gutuia a fost abordată ca accentul principal al tabloului. Ultimile lucrări menționate sunt bazate pe un contrast cald – rece trecut prin culorile primare.

Graficianul Ion Tăbârță, în seria de naturi statice realizate în acuarelă, redă prospețimea buchetelor de flori grupate în compoziții florale. Printre acestea vedem reprezentată și gutuia, care înviorează lucrările: *Flori uscate și gutui* (2000), *Flori, gutui și măr* (2004), *Flori, mere și gutuie* (2005).

Tablourile *Natură statică cu flori și gutui* (2010), *Natură statică cu creangă de gutui* (2010), *Natură statică cu nuci* (2011), *Gutui în ulcior* (2011) ale Eudochiei Zavtur dau dovadă

de o maturitate plastică specială, având un temperament artistic viu. Graficiană de profil, o bună parte a creației sale E. Zavtur o dedică picturii, în vopsele de ulei, cucerind prin pozițiile deosebite, în care crengile de gutui sunt plasate ca niște flori în ulcioare, sau se află în fundalul lucrării pictate pastuos în griuri nuanțate.

O abordare evident novatoare în reprezentarea simbolică a gutuii o atestă Vladimir Palamarciuc. Plină de simbolism, deseori întâlnim gutuia în centrul compozițional al lucrării.

Vladimir Palamarciuc, *Gutui*, 2005.

Vasile Cojocaru, *Natură statică cu floarea soarelui*, 2010.

Mihai Mungiu pictează *Natură statică cu gutui* (2007, 2008), *Natură statică cu flori și gutui* (2007), rămânând fidel spontanietății tușei de culoare.

Cu totul diferit prezintă tratarea motivului Ecaterina Ajder, în compoziția sa *Rabsodii de toamnă* (2018), utilizând o tehnică mixtă, colaj textil, ulei pe pânză.

Rezolvare cu influență cubistă prezintă Liviu Hâncu, în *Natură statică cu gutui* (2009). Bazată pe o gamă contrastantă, compoziția este compusă din cinci gutui, geometrizat plasate pe o farfurie, pe fundalul unui vas cu maci uscați și o scoarță țărănească.

Natură statică cu gutui (1998), a lui Iurie Ursatii, se deosebește prin prelucrarea minuțioasă a detaliilor în stilul trombelou-lui. Lucrările sale se caracterizează prin multitudinea de recuzite.

Pictura conceptuală *Călărași* (2009), a Nataliei Ciornaia, încearcă să ne comunice ideea dincolo de imagine, o zi autumnală de la Călărași sau o amintire, o realitate interioară a artistei.

Galbenă gutuie (2017, 2019) sunt picturile cu gutui ale pictoriței din tânăra generație, Victoria Cozmolici. Plasticiana urmărește relațiile expresive plastice, specifice ei, utilizând cuțitul de paletă.

Privită în reprezentările artiștilor ca un simbol al luminii, un reflex solar metamorfozat de pământ, motivul gutuii incită pictorii din Republica Moldova în procesul artistic, mai bine de un secol, la exerciții de armonii cromatice, îndrăznețe și spectaculoase, grație și culorii fructului, care are sentimente de bucurie solară. Creația lor este rezultatul unor demersuri intelectuale meditative, într-o metamorfoză continuă a schimbărilor stilistice din viața artistică, cu încărcătură preponderent simbolică.

BIBLIOGRAFIE

1. *Catalog. Vasile Cojocaru*. Chișinău: Arc, 2005.
2. CIOBANU, C. I. *Andrei Sârbu*. Chișinău: Arc, 2007.
3. ZEVIN, A. *Valentina Rusu-Ciobanu*. Chișinău: Cultura Moldovei, 1964.